

Nouzový stav v plynárenství Vyhodnocení ankety červenec 2022

Zdroj dat

Hospodářská komora ČR (dále jen „HK ČR“) vedla **od 27. června do 12. července 2022 mimořádnou anketu** s názvem „**Nouzový stav v plynárenství**“. Celkem na anketu odpovědělo **606 respondentů** – členů HK ČR, zástupců všech hlavních odvětví ze všech krajů České republiky. Na anketu odpovídaly mikro, malé, střední i velké podniky.

Vzhledem k právě probíhající energetické krizi bylo ambicí zjistit, jaká je **přípravenost tuzemských firem** k případnému vyhlášení **stavu nouze v plynárenství (podle vyhlášky č. 344/2012 Sb.) a stanovení postupů při omezování spotřeby plynu**. Cílem bylo také zjistit, jak by se případné **snížení, anebo úplné zastavení dodávek zemního plynu** dotklo podnikatelské činnosti našich členů, a jaký charakter škody by jim v takovém případě vznikl.

Úvod

Zemní plyn je v Česku **významným energetickým zdrojem** a představuje nezbytnou složku portfolia paliv a energií, které jsou spotřebovávány v národním hospodářství. Zemní plyn je využívám k přímému vytápění, k výrobě elektrické a tepelné energie i jako primární surovina k další výrobě například v chemickém průmyslu. Z hlediska účelu užití se **nejvíce zemního plynu spotřebovává na vytápění**.

Podíl **tuzemské těžby zemního plynu kryje zhruba 2 % celkové spotřeby**. Česko se tak řadí mezi země výrazně **závislé na dovozu** zemního plynu ze zahraničí, a to především z Ruské federace. Podle ČSÚ tvořil v roce 2021 import zemního plynu v plynném i zkapalněném stavu z Ruska **99,2 % z celkového importu¹** této komodity. Z celkové domácí spotřeby zemního plynu jej **28 % využívá český průmysl**. Ruská agrese na Ukrajině a energetická krize mění pohled na strategickou energetickou infrastrukturu a vzniká potřeba zabývat se otázkami zajištění bezpečnosti a stability dodávek zemního plynu.

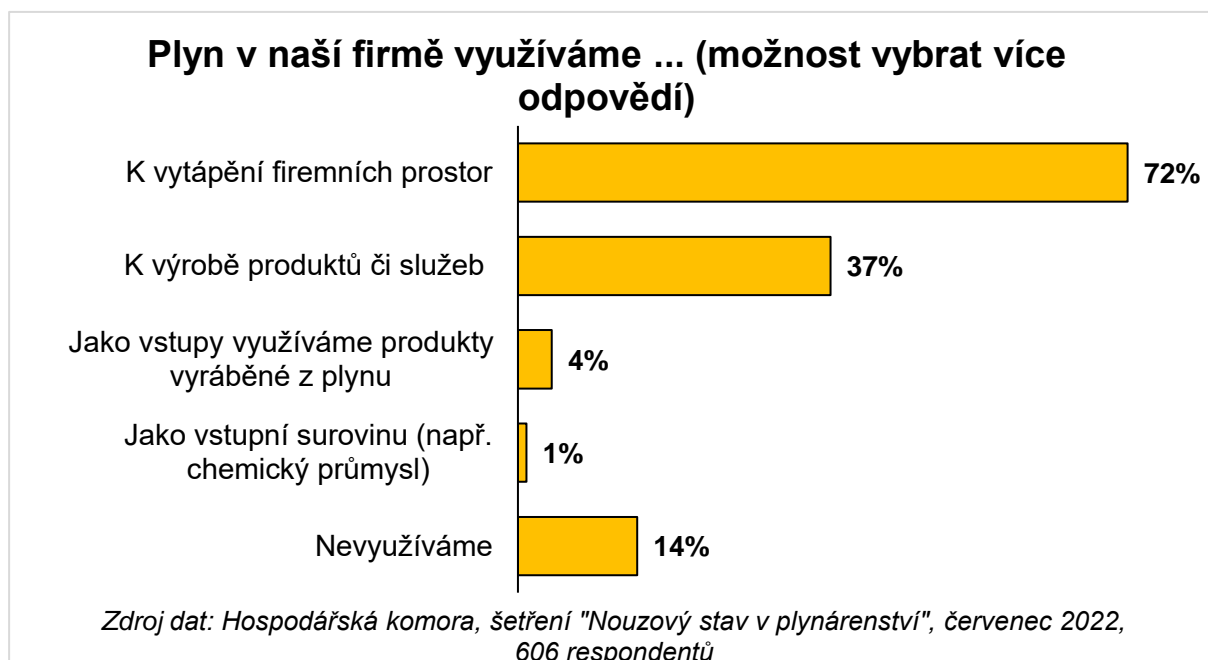
Spotřeba zemního plynu je **vázána na počasí**. I z toho pramení nejistota ohledně dalšího fungování českých firem, a tedy vývoje celého hospodářství v případě nedostatku zemního plynu v souvislosti s nadcházejícím zimním obdobím. V souladu s celoevropským cílem postupně odstoupit od dodávek zemního plynu z Ruska, ČR

¹ Měřeno statistickou hodnotou importu v CZK

připravuje **strategii diverzifikace dodávek i přepravních tras**, čímž chce snížit svou zranitelnost v případě částečného či úplného zastavení ruských dodávek.

Využití zemního plynu

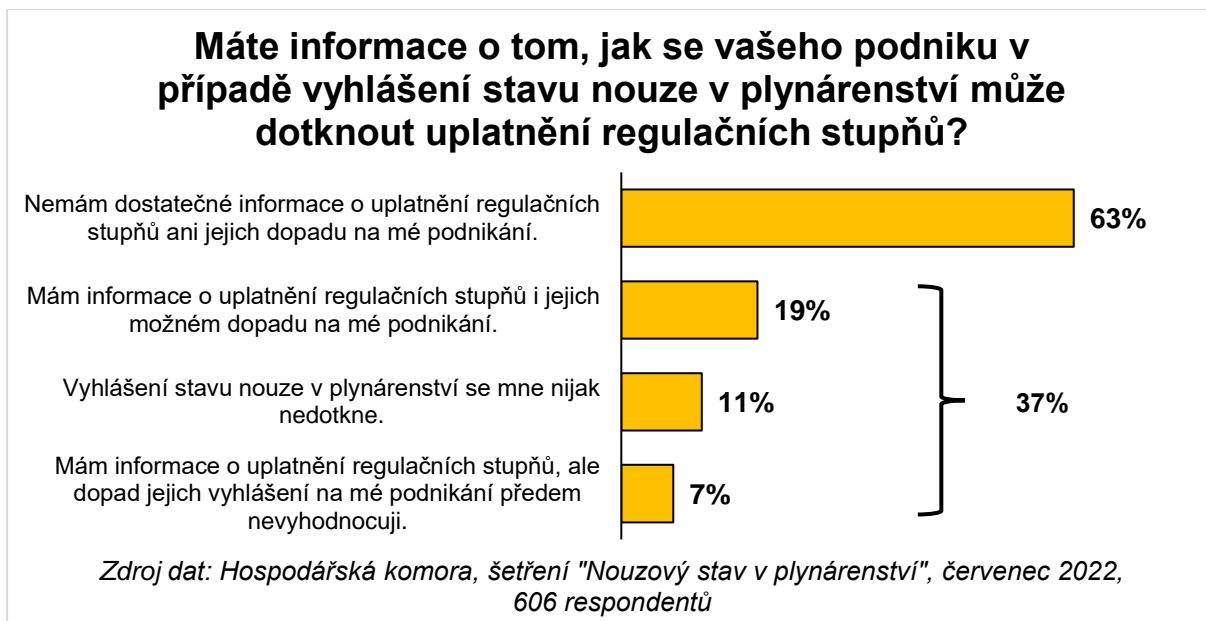
Nejčastěji (v 72 % případů) využívají firmy **zemní plyn k vytápění** firemních prostor. Ve spotřebě plynu vede vytápění, a to nejvíce v maloobchodě, cestovním ruchu a restauračních službách. Významná **část firem (37 %) jej používá také k výrobě produktů a služeb**, což se týká zejména těch firem, které působí v restauračních službách a ve zpracovatelském průmyslu. V některých podnicích (4 %) jsou spotřebovány produkty vyráběné z plynu, marginálně (pouze v 1 % případů) slouží zemní plyn jako vstupní surovina.

Informovanost o nouzovém stavu v plynárenství

Ze získaných odpovědí vyplynulo, že firmy nejsou dostatečně informované o postupu v případě odstávek zemního plynu při případném vyhlášení nouzového stavu v plynárenství. **Celkem 63 % firem nemá v současné době konkrétní představu** o tom, jak by se případné **uplatnění regulačních stupňů** dotklo jejich podnikání. Skutečnost, že většina respondentů nemá dostatečné informace o tom, do kterého regulačního stupně spadá jejich podnikání, může být dána tím, že v novodobé historii ČR nedošlo k omezení odběru plynu v případě předcházení stavu nouze nebo stavu nouze s výjimkou lokálního omezení při povodních. **Vláda by měla tuto absenci zkušenosti a informací zachytit**, být připravena a schopna operativně vést **informační kampaň** ke zvýšení povědomí o nouzovém stavu v plynárenství.

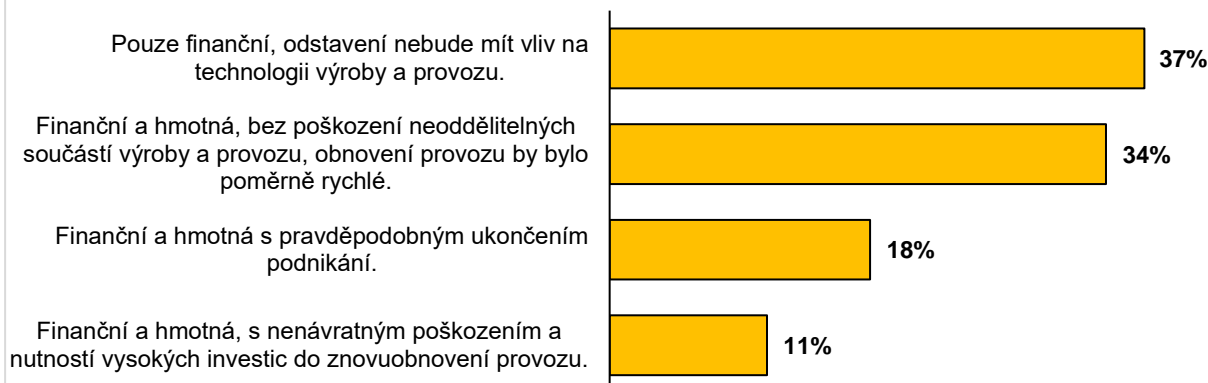
Na druhé straně celkem **37 % všech respondentů** uvedlo, že **disponuje informacemi** o tom, co by přineslo uplatnění regulačních stupňů a většina z nich má i **dobré povědomí o faktických dopadech** na jejich vlastní podnikání. S kritickým scénářem jsou nejvíce obeznámené zpravidla **velké firmy nad 250 zaměstnanců** a firmy působící ve **zpracovatelském průmyslu**, pro které je zemní plyn zásadní ve výrobě produktů či služeb (např. výroba tepla, pohon strojů, výhřev pecí).

Dopady vyhlášení stavu nouze v plynárenství

V rámci naší ankety jsme se zabírali otázkou, škodu jakého charakteru by způsobilo vyhlášení nejvyššího regulačního stupně 10, tedy pomyslná „stopka“ v dodávkách zemního plynu plošně pro všechny. Celkem **37 % podniků odhaduje**, že by u nich došlo převážně k **finančním škodám** bez dopadu na výrobu a provoz. Celá **třetina firem (34 %) spojuje s úplnou odstávkou plynu také hmotné dopady**, které by vznikly zejména v případě neexistence alternativy k plynu, **avšak bez fatálních důsledků**. V některých provozech by výkyvy tepla mohly narušit přesnost práce strojů či snížit jejich životnost. Případné vyhlášení regulačního stupně s úplným odstavením plynu se **fatálně dotkne 29 % firem**. Dopady tohoto scénáře budou spojené nejen s finanční a hmotnou škodou, ale i s nenávratným **poškozením technologie výroby a provozu**. Řada těchto firem bude muset uskutečnit vysoké investice do znovupořízení části technologie výrobního procesu, ale většině z takto poškozených firem by hrozilo ukončení podnikání.

Jaký charakter škody vám může vzniknout v případě vyhlášení regulačního stupně s úplným odstavením plynu?

Zdroj dat: Hospodářská komora, šetření "Nouzový stav v plynárenství", červenec 2022, 606 respondentů (odpovědi pouze za ty firmy, kterých se vyhlášení stavu nouze dotkne bezprostředně)

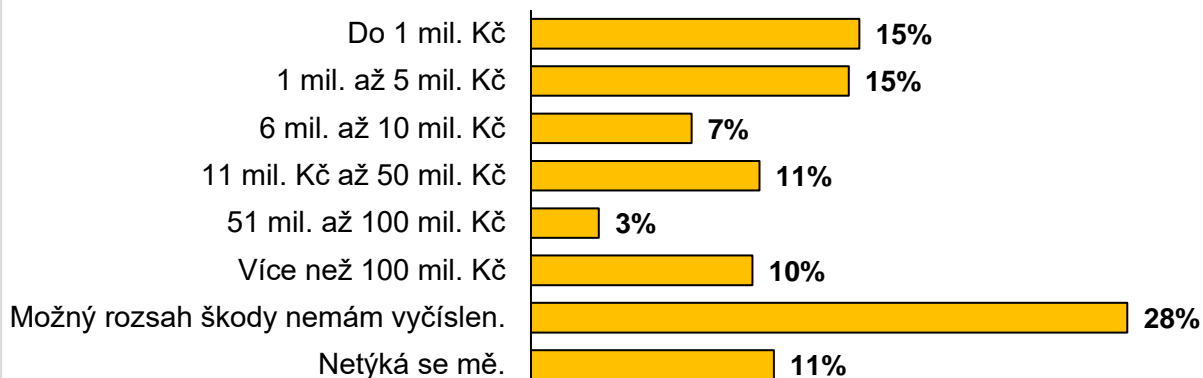
Další škody a ztráty, na které samy firmy upozornily, by se týkaly **dopadu na lidské zdraví, životní prostředí** a v neposlední řadě pravděpodobného **propouštění zaměstnanců**. Nouzový stav v plynárenství by měl dopad i na chod **dodavatelsko-odběratelských řetězců**. Omezení či zastavení produkce v průmyslu by se dotklo mnoha podniků z řad odběratelů nebo i domácností jako konečných zákazníků. V oblasti služeb by zřejmě došlo k **omezení poskytování některých služeb pro kritickou infrastrukturu** (praní zdravotnického prádla pro nemocnice, domovy důchodců apod.). Míra újmy by souvisela s rozsahem výpadku ruského zemního plynu a se schopností přejít na alternativní možnosti dodávek.

Vyčíslení škod

HK ČR se také zajímala o vyčíslení škod, které by mohly firmám vzniknout v případě okamžitého vyhlášení regulačního stupně s úplným odstavením plynu. Konkrétní vyčíslení ztrát, kterým by firmy čelily, je poměrně obtížně měřitelné a to vzhledem k nejistotě ohledně délky trvání nouzového stavu. **Úplné odstavení dodávek plynu by nějak pocítila drtivá většina firem (89 %)**. Přestože ne všechny podniky jsou schopny možný rozsah škod okamžitě odhadnout, šest z deseti firem má reálnou představu o výši případné škody, pokud by byl plyn zcela odstaven. Konkrétně by se **15 % firem potýkalo s okamžitou ztrátou do 1 mil. Kč. Stejně procento firem označilo své ztráty v rozmezí 1 až 5 mil. Kč. Největší finanční ztráty nad 100 mil. Kč by se týkaly jedné desetiny firem** (vesměs velkých a středních).

Při déletrvajícím výpadku plynu by v řadě firem ztráty násobně rostly (v závislosti na velikosti firmy), a to v důsledku poškození technologie, neschopnosti plnit své závazky (včetně placení s tím spojeného penále za nedodržení termínů zakázek), a likvidace surovin a materiálu po uplynutí data jejich spotřeby.

Jak vysoká škoda by vám mohla vzniknout v případě okamžitého vyhlášení regulačního stupně s úplným odstavením plynu?

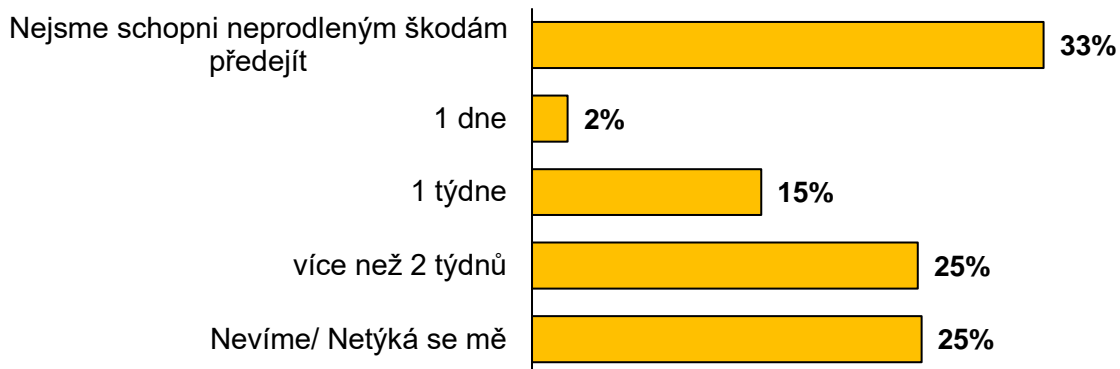

Zdroj dat: Hospodářská komora, šetření "Nouzový stav v plynárenství", červenec 2022, 606 respondentů

Připravenost na úplné odstavení plynu

Pro firmy je klíčová bezpečnost a stabilita dodávek energií. V případě, že by došlo k úplnému odstavení plynu, hraje **rozhodující roli pro celkem 42 % firem také časové hledisko. Čtvrtina firem** by dokázala zabránit neprodleným škodám v jejich podnikání pouze v případě, že by o chystané odstávce **věděla s větším než dvoutýdenním časovým předstihem**. V některých případech jsou firmy uzpůsobeny k tomu, aby bylo možné k vytápění budov v havarijních stavech namísto plynu využít elektrickou energii. Na přechodnou dobu jsou v některých firmách **také schopni ve výrobě přejít k jiným zdrojům energie**. Na druhé straně **33 % firem** se značnou závislostí na plynu uvedlo, že **by vůbec nedokázaly zabránit citelným finančním a hmotným ztrátám spojeným s odstavením dodávek plynu, i kdyby byly o odstavení informovány s velkým předstihem**.

S jakým předstihem by měl být vyhlášen regulační stupeň s úplným odstavením plynu pro váš podnik, abyste zabránili neprodlené škodě spojené s nečekaným odstavením?

Zdroj dat: Hospodářská komora, šetření "Nouzový stav v plynárenství", červenec 2022, 606 respondentů